

Gdje je nastao i kako se razvijao motokros?

Obilježena 85. obljetnica „Scramble Crossa“ u Engleskom Camberleyu

U Camberleyu, u Engleskoj, 29. ožujka je obilježena 85-obljetnica priredbe koja se smatra početkom sporta kojeg danas zovemo motokros. U kronikama nema decimiranih tvrdnji, ali većina dostupnih izvora suglasna je da se „Southern Scott Scramble Cross Country“, off - road priredbe na stazi dugoj dvije i pol milje, u Camberleyu 29. ožujka 1924. godine, smatra pretečom motokros priredbe. Vrijedi spomenuti kako su se motocikli razvili od bicikala s dodatnim malim motorom na unutarnje sagorijevanje, s kakvima su nastupili i natjecatelji „Scramble Crossa“ u Camberleyu!

Pod imenom moto-cross, međutim, prva natjecanja organizirana su tridesetih godina u Francuskoj. Francuzi su skratili duljinu staze, učinili je kružnom i tako približili motokros onakvom sportu kakvim ga poznajemo danas.

Englezi i Francuzi zadržali su tradiciju kvalitete i masovnosti motokrosa, ali su primat u Europi preuzeli Belgijanci, kod kojih je motokros poslije biciklizma najomiljeniji nacionalni sport. Zanimljivo je da su Belgijanci zapravo razvili motokros ponajviše zbog velike tragedije, kad su na njemačkoj stazi u Sachsenringu na istoj priredbi poginula dvojica njihovih vrhunskih vozača cestovnog motociklizma (Leopold Demeuter i Eric Haps). U Belgiji je nedavno obilježena 75-godišnjica motokrosa, u Oud Heverleenu, nedaleko

Leuvena, gdje je prva utrka održana 11. ožujka 1934. pod nazivom „Motocross Brabancon“. Belgijanci su uveli novine, koje su nazvane „Belgijska pravila“: masovni start i po dvije utrke na istoj priredbi, što je potom prihvaćeno i u cijelom svijetu. Prvi prvak Europe, 1952. bio je Belgijanac Victor Leloup, a i prvi svjetski prvak bio je iz te zemlje: Rene Baeten 1958. Godine. On je kasnije, na žalost, također poginuo prilikom jedne utrke.

Američki san

Prijelazom motokrosa „preko bare“, Amerikanci su ga potpuno prihvatili i razvili do savršenstva, uključujući i njegovu tehnički zahtjevniju inačicu - superkros. U SAD je motokros postao iznimno popularan, a njihove zvijezde ubrzo postaju nacionalnim sportskim

junacima. S obzirom na poznati američki sportski sustav, „kautboji“ nisu puno marili za Svjetsko prvenstvo, već su afirmirali AMA Nationals motokros i superkros natjecanja po uzoru na NBA ligu u košarci, NFL ligu u američkom nogometu, ili NHL ligu u hokeju na ledu... Amerikanci su motokros pretvorili u svojevrstni „show“, s velikanima kao što su Rick Johnson, David Bailey, Johnny O'Mara, Bob Hannah, Jeff Ward, Jeff Stanton, Mike Kiedrowski, Jeff Emig, Mike LaRocco, Larry Ward, Jeremy McGrath, Ricky Carmichael, James

Stewart i drugi.

Svjetska Grand Prix serija, s druge strane, imala je svoje junake. Neki su, doduše, odlazili u SAD i napravili karijeru i na AMA stazama. Najuspješniji takvi primjeri bili su belgijski as Roger DeCoster, Francuzi Jean - Michele Bayle, David Vuillemin, Mickael Pichon i Seb Tortelli, Južnoafrikanci Greg Albertyn i Grant Langston, Australac Chad Reed i drugi...

Ipak, „kraljem motokrosa“ smatraju desetorostrukog prvaka svijeta, legendarnog Belgijanca Stefana Evertsa. Njegovi zemljaci najbliži su mu po broju svjetskih titula. Tako je Joel Robert osvojio šest naslova, a već spomenuti Roger DeCoster, te Eric Geboers i Joel Smets po pet titula.

Francuska zvijezda Jean Michel Bayle, među najboljima je u povijesti svjetskog motokrosa, kao i Švedanin Torsten Hallman, Britanac Dave Thorpe, Finac Heikki Mikkola i mnogi drugi.

Velika popularnost Motocross of Nations

Iako je motokros uglavnom poznat kao pojedinačno natjecanje, ono jedino momčadsko postalo je najslavnije i najprestižnije, dosegaši planetarnu popularnost. FIM - Svjetska motociklistička federacija,

naime, utemeljila je 1947. godine natjecanje reprezentacija za svjetski Kup nacija. Danas je ta priredba poznata pod imenom Motocross of Nations, a mnogi je nazivaju i „Olimpijadom motokrosa“.

Prvi pobjednici tog natjecanja bili su Britanci, 1947. u sastavu; Nicholson, Ray i Rist.

Najviše uspjeha imali su Amerikanci, koji su trijumfirali ukupno 19 puta, od čeg čak 13 puta uzastopno, od 1981. do 1993. godine, te u zadnje četiri godine zaredom (Ernee - Francuska, Matterley Basin, Engleska, Budds Creek, SAD i Donington Park, Engleska). Drugi u tom poretku su Britanci sa 16 pobjeda, a treći Belgijanci s 14 pobjeda. Najbliži su im Švedani, s ukupno sedam pobjeda.

Pojedinačno je najviše trijumfa ostvario legendarni Jeff Ward vozeći za američki Dream team, čak sedam, a odmah do njega je Belgijanac Roger DeCoster sa šest pobjeda, ali je kasnije pridodao još šest kao menadžer američke reprezentacije.

Najveći svjetski motokrosist svih vremena, Stefan Everts, ima pet naslova s Belgijom, a s toliko titula mogu se podičiti još Britanac D. J. Rickman i Amerikanac David Bailey.

Najveća ikona američkog, pa i svjetskog motokrosa, „The Florida Hurricane“ Ricky Carmichael, stjecajem okolnosti skupio je „samo“ tri naslova s Amerikancima.

UEM - Europska motociklistička unija je po uzoru na svjetski Kup nacija uvela svoje natjecanje reprezentacija pod imenom Kup nacija Europe, od 2000. godine. Jedna takva priredba održana je i na hrvatskoj stazi Mladina 2004. godine.

Od naših nitko kao „Leteći Zagorec“ Nenad Šipek

Što se tiče hrvatskih motokrosista, najveći uspjeh postigla je reprezentacija u sastavu Nenad Šipek, Goran Gorički i Tomislav Filipec, s osvojenim 12. mjestom na svjetskom Kupu nacija u Brazilu, 1999. godine. Godinu dana kasnije, u Francuskoj, bili su 17., a umjesto Filipca nastupio je Viktor Bolšec.

Pojedinačno, nitko nije ravan „Letećem Zagorc“ Nenadu Šipeku, koji je bio prvak Europe u Open kategoriji 1999. godine. Rezultat karijere bilo mu je treće mjesto na utrci MX3 prvenstva svijeta, na Mladini u Hrvatskoj, 2006. godine, kada je bio na pobjedničkom postolju uz jedine dosadašnje svjetske prvake u toj kategoriji, Francuza Yvesa Demariu i Belgijanca Svena Bruegelmansa. ■

Najviše pobjeda na svjetskim Kupovima nacija, sedam puta s reprezentacijom SAD - legendarni Jeff Ward

Roger „The Man“ DeCoster, peterostruki svjetski prvak, šest puta pobjednik s Belgijom svjetskog Kupa nacija i šest puta „coach“ pobjednikog američkog Dream Teama

